

N° 4127.

ALLEMAGNE ET HONGRIE

Convention relative à la coopération
intellectuelle et culturelle. Signée
à Berlin, le 28 mai 1936.

GERMANY AND HUNGARY

Convention regarding Intellectual
and Cultural Co-operation. Signed
at Berlin, May 28th, 1936.

A német birodalmi kormány továbbra is fenntartja a berlini Friedrich-Wilhelm Egyetemen meglévő, magyar tudós által betöltött és a jövőben is ilyenekkel betöltendő porosz tanszéket a magyar irodalom és nyelv részére, valamint az azzal kapcsolatban lévő Magyar Intézetet és lektorátust.

A magyar királyi kormány a budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetemen létesítendő német kultúrtörténeti tanszéket szerződés alapján birodalmi német tudóssal fogja betölteni. Ennek a tanszéknek különleges hivatása a német szellemi élet ismertetése.

A 3. és 4. bekezdésben említett tanszékek betöltésének módját külön megállapodás szabályozza.

II. Cikk.

A két állam kormányai országai egyetemlein és főiskoláin, különösen fővárosaikban, a másik állam nyelvének tanításáról lektorok alkalmazása útján gondoskodnak.

A német birodalmi kormány a budapesti, szegedi, debreceni és pécsi egyetemeken, valamint a budapesti Báró Eötvös József Collegiumban továbbra is fenntartja a német nyelvi lektorátusokat. Azonkívül a budapesti József Nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetemen német nyelvi lektorátust állít fel.

A magyar kormány továbbra is fenntartja a müncheni Maximilian Egyetemen a magyar nyelvi lektorátust és a lipcsei egyetemen magyar lektorátust állít fel. Felmerülő szükség esetén a lehetőséghez képest gondoskodik a magyar kormány arról, hogy más német egyetemekre és főiskolákra is küldessenek ki magyar lektorok.

A két kormány megállapodik abban, hogy a nyelvoktatás lehetőleg eredményes megoldása és a két állam kulturális javainak ezzel egyidejűleg elérendő megismertetése érdekében a másik állam által fenntartott lektorátusokra (2. és 3. bekezdés) csak oly személyeket nevez ki, akik a másik állam állampolgárságával bírnak és ez utóbbi által az alkalmazó állam részére mint a lektori állásra alkalmasak, javaslatba hozatnak.

A két kormány gondoskodik arról, hogy a lektorok alkalmazására vonatkozó szabályok részletes feltételei egymással megegyezzenek. Hasonlóképpen törekedni fognak arra, hogy országai gazdasági viszonyainak tekintetbevételével a lektorok javadalmazását egységes és egymással megegyező szempontok szerint szabályozzák.

Egyébként a XXI. szakaszban említett vegyesbizottság feladata a lektorok alkalmazásának részleteit, valamint a javadalmazást egyetértőleg megállapítani.

III. Cikk.

Az egyetemi és főiskolai tanárok cseréje a két állam között oly módon mozdítandó elő, hogy a másik állam valamely egyeteme vagy főiskolája lehetőleg minden tanulmányi félévben legalább két tanárt hív meg vendégelőadásra. Annak a módját is keresni kell, hogy az előadásokat lehetőség szerint több egyetemen vagy főiskolán tartsák meg.

A két állam fenntartja magának, hogy idővel kölcsönös egyetértésben az egyetemi és főiskolai tanárok cseréjét teljes tanulmányi félévre terjeszti ki.

Egyébként mindkét állam gondoskodik arról, hogy az illetékessége alá tartozó egyetemi vagy főiskolai tanárral megállapodják azokban a feltételekben, amelyekkel ez utóbbi a másik államban tartandó vendégelőadásokra szóló meghívást elfogadhatja.

A tanárcsere egységes lebonyolítását a XXI. cikkben említett kormánybizottságok esetről-esetre létesítendő megállapodásai biztosítják.

A tanárcsere lebonyolításán felül mindkét államnak gondja lesz arra, hogy a XXI. cikkben említett kormánybizottságok közvetítésével egyetemi és főiskolai tanársegédeket rövid időtartamra kölcsönösen kicseréljen.

Die Deutsche Reichsregierung erhält auch weiterhin den an der Friedrich Wilhelms-Universität in Berlin bestehenden, mit einem ungarischen Gelehrten besetzten und auch in Zukunft zu besetzenden preussischen Lehrstuhl für ungarische Sprache und Literatur sowie das damit verbundene Ungarische Institut und Lektorat aufrecht.

Die Königlich Ungarische Regierung wird einen an der Péter Pázmány Universität zu errichtenden Lehrstuhl für deutsche Kulturgeschichte mit einem reichsdeutschen Gelehrten auf der Grundlage eines Vertrages besetzen. Die besondere Aufgabe dieses Lehrstuhls ist die Darstellung des deutschen Geisteslebens.

Die Einzelheiten der Besetzung der in Absatz 3 und 4 genannten Lehrstühle werden durch eine besondere Abmachung geregelt.

Artikel II.

Beide Regierungen tragen Sorge für den Unterricht der Sprache des anderen Staates durch Anstellung von Lektoren an den Universitäten und Hochschulen ihrer Länder, insbesondere an denen ihrer Hauptstädte.

Im einzelnen unterhält die Deutsche Reichsregierung auch fernerhin die deutschen Lektorate an den Universitäten in Budapest, Szeged, Debrecen und Pécs wie an dem Baron Josef Eötvös-Collegium in Budapest. Sie errichtet ausserdem an der József Nádor Universität für technische und Wirtschaftswissenschaften in Budapest ein deutsches Lektorat.

Die Ungarische Regierung unterhält fernerhin das ungarische Lektorat an der Maximilian-Universität in München und errichtet ausserdem ein Lektorat an der Universität Leipzig. Sie wird bei auftretenden Bedürfnissen so weit wie möglich dafür Sorge tragen, dass auch an andere deutsche Universitäten und Hochschulen ungarische Lektoren entsendet werden.

Beide Regierungen sind sich darüber einig, dass im Interesse einer möglichst wirkungsvollen Gestaltung des Sprachunterrichts und einer gleichzeitig zu erstrebenden Darstellung der kulturellen Güter der beiden Staaten die vom anderen Staat unterhaltenen Lektorate (vergl. Absatz 2 und 3) nur mit solchen Personen besetzt werden, die die Staatsangehörigkeit des anderen Staates besitzen und von diesem dem sie berufenden Staat als für die Lektoratenstellen geeignet vorgeschlagen sind.

Beide Regierungen tragen dafür Sorge, dass die von ihnen bei der Anstellung als Lektor geltend gemachten Einzelbedingungen miteinander übereinstimmen. Ebenso werden sie bemüht sein, nach Berücksichtigung der wirtschaftlichen Verhältnisse ihrer Länder die Besoldung der Lektoren nach einheitlichen und übereinstimmenden Gesichtspunkten zu regeln.

Im übrigen ist es die Aufgabe des in Artikel XXI erwähnten gemischten Ausschusses, die Einzelheiten der Lektorenberufungen sowie die Frage der Besoldung in gegenseitigem Einvernehmen zu klären.

Artikel III.

Der Austausch von Professoren zwischen den beiden Staaten ist in der Weise zu fördern, dass tunlichst in jedem Studienhalbjahr mindestens zwei Professoren von einer Universität oder Hochschule des anderen Landes zu Gastvorträgen, beziehungsweise Gastvorlesungen eingeladen werden. Dabei wird versucht werden, diese Vorträge und Vorlesungen nach Möglichkeit an mehreren Hochschulen oder Universitäten stattfinden zu lassen.

Die beiden Staaten behalten sich vor, zu gegebener Zeit im gegenseitigen Einvernehmen den Austausch von Hochschulprofessoren auf ein ganzes Semester auszudehnen.

Im übrigen hat jeder Staat dafür besorgt zu sein, mit dem seiner Zuständigkeit unterstehenden Hochschulprofessor die Bedingungen zu vereinbaren, unter welchen diesem die Annahme der Einladung zu Gastvorträgen im anderen Staat möglich ist.

Die einheitliche Durchführung des Professorenaustausches wird durch von Fall zu Fall erfolgende Vereinbarungen der im Artikel XXI erwähnten Regierungsausschüsse gewährleistet werden.

Beide Staaten werden neben der Durchführung des Professorenaustausches es sich angelegen sein lassen, von Fall zu Fall durch Vermittlung der in Artikel XXI erwähnten Regierungsausschüsse Hochschulassistenten auf kurze Zeit gegenseitig auszutauschen.

IV. Cikk.

A tudományos kutatómunka támogatására a két állam kormányai egyetemi és kutatóintézetekben, mint például a tihanyi biológiai kutatóintézetben, vagy a mezőgazdasági kísérletügyi intézményekben, illetve a helgolandi biológiai intézetben, vagy a Kaiser Wilhelm intézetekben munkahelyeket bocsátanak időnként a másik állam tudósainak rendelkezésére.

Mindkét állam rövidesen megfontolás tárgyává teszi, vajjon célszerű-e a másik állam kutatóintézeteiben állandó munkahelyeket létesíteni és fenntartani saját országának tudósai részére.

V. Cikk.

A két állam továbbra is fenntartja az eddig is meglévő főiskolai diákcserét. A magyar királyi kormány és a német birodalmi kormány, illetőleg ezek megbízásából a magyar Országos Ösztöndíjtanács és a német Diákcsereközpont (Deutscher Akademischer Austauschdienst e. V.) által kölcsönösen rendelkezésre bocsátott ösztöndíjak száma hat (6). Minden egyes ösztöndíj tandíj- és illetékmentességből, továbbá ingyenes lakás- és ellátásból, vagy megfelelő kézi ösztöndíjból áll. A két állam gondoskodik arról, hogy az általuk az egyetemi és főiskolai diákcserére fordított összegek a megélhetés általános költségeinek tekintetbevételével egymással megfelelő arányban álljanak.

A diákcseré lebonyolításának részleteit magyar részről az Országos Ösztöndíjtanács, német részről a német Diákcsereközpont (Deutscher Akademischer Austauschdienst e. V.) határozza meg. Mindkét szervnek jogában áll a másik állam csereösztöndíjait meghatározott egyetemekre és főiskolákra szétosztani.

Az ösztöndíjasok az egyetemekre és főiskolákra való beiratkozással Magyarországon az érvényben levő fegyelmi szabályzatnak, Németországban az érvényben levő főiskolai jognak (Hochschulrecht) alá vannak vetve. Ha az ösztöndíjasok valamely kollégiumban vagy diákinternátusban kapnak lakást és ellátást, akkor az azokban érvényes házirend rájuk nézve is kötelező.

VI. Cikk.

A német egyetemek és főiskolák továbbra is résztvesznek a magyar egyetemek és főiskolák nyári tanfolyamain és pedig a lehetőséghez képest zárt csoportokban. Magyar diákcsoportok, miként a múltban is, szintén résztvesznek a német egyetemi nyári tanfolyamokon. Az egyes csoportok létszámára és szétosztására vonatkozólag esetről-esetre előzetes megállapodás jön létre. A csoportok kölcsönösen tandíj- és illetékmentességben részesülnek. Továbbá arról is gondoskodás fog történni, hogy az egyéb utazási és tartózkodási költségek a lehető legalacsonyabbak legyenek.

A nyári tanfolyamokra vonatkozó értesítések megküldéséről kellő időben kell gondoskodni.

A nyári tanfolyamok keretében ingyenes helyek biztosítása — amennyiben az lehetséges — a jövőben is kölcsönösen meg fog történni.

A német egyetemeknek és főiskoláknak külföldi ügyeit intéző szervei (Akademische Auslandsstellen) és a budapesti Eötvös Collegium az eddig is meglévő szünidei diákcserét oly módon bonyolítják le, hogy a nyári szünidőben mindenkor legfeljebb 10 német egyetemi hallgató kap az Eötvös Collegiumban négytől hat heti időtartamra ingyen lakást és ellátást és másrésztől ugyanannyi magyar egyetemi hallgató kap elhelyezést német egyetemeken vagy főiskolákon azonos időre és azonos feltételek mellett. A tekintetbe jövő diákok, amennyiben ez célszerűnek látszik, beoszthatók tandíj- és illetékmentesség engedélyezésével az első bekezdésben említett nyári tanfolyamokra.

VII. Cikk.

A német birodalom » Alexander von Humboldt « alapítványa magyar pályázók részére évenként legalább három ösztöndíjat biztosít. A jelen egyezmény egyébként nem érinti az » Alexander von Humboldt « alapítvány pályázati feltételeit.

Artikel IV.

Zur Unterstützung wissenschaftlicher Forschungsarbeiten werden die Regierungen der beiden Staaten von Fall zu Fall Arbeitsplätze für Gelehrte des anderen Staates in ihren Hochschul- und Forschungsinstituten, wie etwa in der Biologischen Forschungsanstalt Tihany oder in den ungarischen landwirtschaftlichen Versuchsanstalten, beziehungsweise der Biologischen Anstalt auf Helgoland oder den Kaiser Wilhelm Instituten zur Verfügung stellen.

Beide Regierungen werden alsbald die Frage prüfen, ob die ständige Einrichtung und Unterhaltung von Arbeitsplätzen für Gelehrte ihres Landes an den Forschungsinstituten des anderen Staates zweckmässig erscheint.

Artikel V.

Der zwischen den beiden Staaten bestehende Hochschüleraustausch wird aufrecht erhalten. Die Zahl der von der Deutschen Reichsregierung und von der Königlich Ungarischen Regierung oder für diese durch den Deutschen Akademischen Austauschdienst e. V. und den Ungarischen Landesstipendienrat (Országos Ösztöndíjtanács) gegenseitig bewilligten Stipendien beträgt sechs. Jedes Stipendium besteht neben dem Erlass der Studiengebühren in der Gewährung freier Wohnung und freier Verpflegung oder in der Zahlung eines angemessenen Barbetrages. Die beiden Staaten tragen dafür Sorge, dass die von ihnen für die Durchführung des Hochschüleraustausches gemachten Aufwendungen unter Berücksichtigung der allgemeinen Kosten der Lebenshaltung ihrer Länder sich entsprechen.

Die Einzelheiten des Studentenaustausches bestimmt auf deutscher Seite der Deutsche Akademische Austauschdienst e. V., auf ungarischer Seite der Landesstipendienrat (Országos Ösztöndíjtanács). Beide Stellen haben das Recht, die Austauschstipendiaten des anderen Staates auf bestimmte Hochschulen zu verteilen.

Mit der Eintragung an der Hochschule unterwerfen sich die Stipendiaten in Deutschland dem geltenden Hochschulrecht, in Ungarn der geltenden Disziplinarordnung. Erhalten die Stipendiaten Unterkunft und Verpflegung in einem Studentenheim, Kameradschaftshaus oder Internat, so ist die dort geltende Hausordnung auch für sie verbindlich.

Artikel VI.

Die deutschen Universitäten und Hochschulen werden sich auch weiterhin an den ungarischen Ferienkursen beteiligen, und zwar nach Möglichkeit mit geschlossenen Gruppen. Umgekehrt werden ungarische Studentengruppen wie bisher an deutschen Ferienkursen teilnehmen. Über die jeweilige Stärke der einzelnen Gruppen und deren Verteilung wird von Fall zu Fall eine vorherige Verständigung herbeigeführt. Für die Gruppen wird gegenseitig Gebührenfreiheit gewährt. Ferner wird danach getrachtet werden, die sonstigen Reise- und Aufenthaltskosten so niedrig wie möglich zu halten.

Für einen rechtzeitigen gegenseitigen Austausch der Ferienkursprospekte ist Sorge zu tragen.

Soweit im Rahmen der Ferienkurse Freistellen gegeben werden können, wird dies auf beiden Seiten auch in Zukunft geschehen.

Der Ferienaustausch der Akademischen Auslandstellen der deutschen Universitäten und Hochschulen mit dem Budapester Eötvös Collegium wird in der Weise durchgeführt, dass jeweils in den Sommerferien bis zu zehn deutsche Hochschüler auf die Dauer von vier bis sechs Wochen im Eötvös Collegium bei Gewährung freier Wohnung und freier Verpflegung und andererseits ebenso viele ungarische Hochschüler für die gleiche Zeitdauer und unter denselben Bedingungen an einzelnen deutschen Hochschulen untergebracht werden. Die in Betracht kommenden Studenten werden, wenn dies zweckmässig erscheint, unter Gewährung von Gebührenfreiheit in die unter Absatz 1 erwähnten Ferienkurse eingereiht.

Artikel VII.

Die Alexander von Humboldt-Stiftung des Deutschen Reiches gewährt an ungarische Bewerber in jedem Jahr mindestens drei Stipendien. Im übrigen werden die Auswahlbedingungen der Alexander von Humboldt-Stiftung durch dieses Abkommen nicht berührt.

Az » Alexander von Humboldt « alapítvány ösztöndíjasaira az V. Cikk 3. bekezdésének rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

VIII. Cikk.

Kívánatos, hogy a két állam egyetemi és főiskolai hallgatói, akiknek tanulmányaik ideje alatt, vagy közvetlenül azután gyakorlati tevékenységre van szükségük, a két kormány által mindenkor meghatározandó keretek között a nyári szünet alatt egymással továbbra is kölcsönösen kicseréltesse (gyakornokcsere). Ezt a cserét német részről a birodalmi kormány megbízásából a Diákcsereközpont (Akademischer Austauschdienst e. V.), magyar részről a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter által e célra kijelölendő szerv intézi.

IX. Cikk.

A két állam továbbra is fenntartja a tanulócsere és ezt a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter által kijelölendő szerv és a német Diákcsereközpont (Akademischer Austauschdienst e. V.) útján bonyolítja le. A két kormány törekedni fog ennek a tanulócserenek további fejlesztésére.

Mindkét kormány támogatni fogja a másik állam ifjúsága részére kölcsönösen rendezendő tanulmányutakat és táborozásokat. A két kormány továbbá igyekezni fog közös táborozásokat rendezni, ameyeken mindkét állam ifjúsága résztvesz.

X. Cikk.

Az ösztöndíjasok kiválasztásakor és a tanulmányi, tanuló- és ifjúsági csoportok összeállításakor mindkét részről különös gondoskodás tárgya lesz, hogy a kiválogatás oly módon menjen végbe, amely megfelelőnek és alkalmasnak látszik arra, hogy a kiválasztottak hazájuk tanuló ifjúságát a vendéglátó országban méltóan képviseljék.

XI. Cikk.

Mindkét kormánynak jogában áll, hogy az V., VI., VIII., IX. cikkben foglalt egyetemi diákcserére, szüneti, gyakornok-, tanuló- és ifjúsági cserére pályázókat megfelelő időben visszautasítsa és a csereidő tartama alatt is kívánja visszarendelésüket.

XII. Cikk.

Az egyezményben említett tanulmányi és ifjúsági csoportok zárt csoportban való utazás esetén mindkét ország vasutain ugyanolyan kedvezményekben részesülnek, mint amilyeneket az illető állam a belföldi csoportos utazások részére biztosít.

XIII. Cikk.

A magyar kormány, miként a múltban is, gondoskodni fog a német nyelvnek oktatásáról a magyar középiskolákban (gimnáziumokban) és felső kereskedelmi iskolákban. A német birodalmi kormány továbbra is fenntartja a budapesti németbirodalmi iskolát és a kereskedelmi tanfolyamokkal kapcsolatos német nyelviskolát.

XIV. Cikk.

A két kormány időnként kicseréli egymással azoknak a tudományos és irodalmi műveknek jegyzékét, melyeknek a másik nyelvre való lefordítását, illetőleg a másik országban leendő terjesztését különösen kívánatosnak tartja.

Für die Stipendiaten der Alexander von Humboldt-Stiftung gelten entsprechend die Bestimmungen des Artikels V, Absatz 3.

Artikel VIII.

Hochschüler beider Staaten, die eine praktische Tätigkeit während ihres Studiums oder unmittelbar nachher als Bestandteil, beziehungsweise als Ergänzung ihrer Berufsausbildung abzuleisten haben, sollen auch weiterhin in einem von den beiden beteiligten Regierungen jeweils zu bestimmendem Umfang während der Sommerferien miteinander ausgetauscht werden (Praktikantenaustausch). Die Durchführung dieses Austausches nimmt auf deutscher Seite der Deutsche Akademische Austauschdienst e. V. im Auftrage der Deutschen Reichsregierung, auf ungarischer Seite eine vom Königlich Ungarischen Kultus- und Unterrichtsminister zu bestimmende Stelle wahr.

Artikel IX.

Der zwischen den beiden Staaten eingerichtete Schüleraustausch wird durch Vermittlung des Deutschen Akademischen Austauschdienstes e. V. und einer vom Königlich Ungarischen Minister für Kultus und Unterricht zu benennenden ungarischen Stelle aufrecht erhalten. Beide Regierungen werden sich den weiteren Ausbau dieser Einrichtung angelegen sein lassen.

Beide Regierungen werden die für die Jugend des anderen Staates wechselseitig zu veranstaltenden Studienreisen und Lager unterstützen. Sie werden ferner um die Durchführung von Gemeinschaftslagern, an denen die Jugend beider Staaten teilnimmt, bemüht sein.

Artikel X.

Bei der Auswahl der Stipendiaten und der Zusammenstellung von Studenten-, Schüler- und Jugendgruppen wird auf beiden Seiten besondere Sorgfalt darauf verwandt werden, eine Auslese zu treffen, die befähigt und geeignet erscheint, die studierende Jugend ihres Heimatlandes in dem Gastlande würdig zu vertreten.

Artikel XI.

Beiden Regierungen steht das Recht zu, Bewerber für den in den Artikeln V, VI, VIII, IX vorgesehenen Hochschüler-, Ferien-, Praktikanten-, Schüler- und Jugendaustausch rechtzeitig abzulehnen und auch während der Dauer des Austausches die Abberufung zu verlangen.

Artikel XII.

Die in dem Abkommen erwähnten Studien- und Jugendgruppen erhalten bei Reisen in geschlossenen Gruppen auf den Eisenbahnen der beiden Länder dieselben Vergünstigungen, die der betreffende Staat den Reisengruppen seines eigenen Landes einräumt.

Artikel XIII.

Die Ungarische Regierung wird wie bisher Sorgfalt auf den Unterricht der deutschen Sprache an den ungarischen Mittelschulen (Gymnasien) und höheren Handelsschulen verwenden. Die Deutsche Reichsregierung erhält die Reichsdeutsche Schule und die deutsche Sprachschule mit Handelskursen in Budapest aufrecht.

Artikel XIV.

Die beiden Regierungen werden von Zeit zu Zeit eine Liste derjenigen wissenschaftlichen und literarischen Werke austauschen, deren Übersetzung in die andere Sprache oder deren Verbreitung in dem anderen Lande sie für besonders erwünscht halten.

Továbbá mindkét kormány kölcsönösen elősegíti, hogy a vezető tudományos szakfolyóiratokban megfelelő szaktudósok ismertessék a másik országban újonnan megjelenő tudományos és irodalmi műveket.

XV. Cikk.

Mindkét kormány gondoskodni fog a hivatalos kiadványok, valamint az egyetemek, főiskolák, tudományos akadémiák és kutatóintézetek tudományos jelentéseinek és közleményeinek kölcsönös kicseréléséről.

Ezen megállapodás végrehajtása német részről a berlini központi birodalmi szervnek (Reichs-tauschstelle), magyar részről az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központnak feladata.

XVI. Cikk.

Mindkét kormány a rendelkezésre álló eszközök tekintetbevételével igyekezni fog a magyarországi könyvtárak német, illetőleg a németországi könyvtárak magyar anyagát gyarapítani és elősegíteni magyar könyvtárak felállítását Németországban és német könyvtárak felállítását Magyarországon. A két kormány a könyvtárak és levéltárak használatát a másik állam polgárainak ugyanolyan feltételek mellett engedélyezi, mint saját polgárainak.

A két kormány a történelmi kutatás elősegítése céljából könyvtárai és levéltárai között a könyv- és kéziratkölcsönzést a kölcsönösség alapján elősegíti és megkönnyíti.

XVII. Cikk.

Mindkét kormány az ezen a téren máris fennálló kapcsolatok továbbfejlesztése érdekében kölcsönösen támogatni fogja mindazoknak a magyar és német íróknak és művészeknek tevékenységét, akiknek művei tárgyak és kulturális értékük alapján, illetve előadásuk következtében a színház, film, rádió stb. terén mindkét fél szempontjából különösen alkalmasnak látszanak arra, hogy népük kultúráját kifejezésre juttassák és bemutassák.

A Magyarországon és Németországban előállított filmek cseréjét, különösen a közművelődési, tanító és oktatófilmek cseréjét is, valamint a filmművészet terén megvalósítandó esetleges együttműködés kérdését főképpen a filmtermelést illetőleg, a közel jövőben megkötendő külön egyezmény fogja rendezni.

XVIII. Cikk.

Mindkét kormány különlegesen gondoskodni fog arról, hogy saját országában a másik ország tudományos és művészeti kiállításainak rendezését előmozdítsa.

XIX. Cikk.

Mindkét kormány a magyar és német rádióállomások számarányának tekintetbevételével törekedni fog arra, hogy adóállomásai a másik állam adóállomásainak műsoraiból kölcsönös közvetítéseket és esetről esetre a másik ország történetéről, irodalmáról, képzőművészetéről, zenéjéről és nemzeti kultúrájáról, valamint az idegenforgalom szempontjából jelentős vidékeiről előadásokat rendezzenek.

XX. Cikk.

A két országnak a jelen egyezmény végrehajtására illetékes hivatalos szervei oda fognak hatni, hogy pénzforgalmi nehézségek miatt a jelen egyezmény végrehajtása akadályokba ne ütközzék.

Beide Regierungen sind ferner wechselseitig darum bemüht, in den wissenschaftlich führenden Fachzeitschriften durch geeignete Fachgelehrte Berichte über die neuen wissenschaftlichen und literarischen Werke des anderen Landes veröffentlichen zu lassen.

Artikel XV.

Beide Regierungen werden ferner um den Austausch amtlicher Veröffentlichungen sowie von Veröffentlichungen wissenschaftlicher Berichte und Mitteilungen ihrer Universitäten und Hochschulen sowie wissenschaftlicher Akademien und Forschungsinstitute bemüht sein.

Auf deutscher Seite obliegt die Durchführung dieser Vereinbarung der Reichstauschstelle in Berlin, auf ungarischer Seite der Zentralstelle für das Bibliothekswesen (Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ) in Budapest.

Artikel XVI.

Beide Regierungen werden unter Berücksichtigung der zur Verfügung stehenden Mittel den ungarischen Buchbestand der deutschen Bibliotheken, beziehungsweise den deutschen Bestand der ungarischen Bibliotheken zu vermehren sich bemühen und die Einrichtung deutscher Bibliotheken in Ungarn, beziehungsweise ungarischer Bibliotheken in Deutschland fördern. Sie gestatten den Gebrauch der Bibliotheken und Archive den Staatsbürgern des anderen Staates unter den gleichen Bedingungen wie den eigenen.

Zur Erleichterung der geschichtlichen Forschung der beiden Länder werden die beiden Regierungen auf der Grundlage der Gegenseitigkeit das Ausleihen von Büchern und Handschriften zwischen den Bibliotheken und Archiven der beiden Länder fördern und erleichtern.

Artikel XVII.

Die beiden Regierungen werden zur Weiterentwicklung der auf diesen Gebieten bereits bestehenden Verbindungen gegenseitig die Tätigkeit aller jener deutschen und ungarischen Schriftsteller und Künstler fördern, deren Werke nach ihrem Gegenstand und kulturellem Wert durch ihre Darstellung, sei es im Theater, im Film, im Rundfunk usw. beiderseitig besonders geeignet erscheinen, die Kultur ihres Volkes zum Ausdruck und zur Anschauung zu bringen.

Der Austausch, der in Deutschland und Ungarn hergestellten Filme, insbesondere auch der Kultur-, Lehr- und Unterrichtsfilme, wie die Frage einer etwaigen Zusammenarbeit auf dem Gebiete des Filmwesens, insbesondere bei der Filmherstellung, wird in dem demnächst abzuschliessenden besonderen Abkommen geregelt.

Artikel XVIII.

Beide Regierungen werden es sich besonders angelegen sein lassen, wechselseitig wissenschaftliche und künstlerische Ausstellungen des anderen Landes im eigenen Lande zu veranstalten und zu fördern.

Artikel XIX.

Beide Regierungen werden unter Berücksichtigung des Zahlenverhältnisses der deutschen und ungarischen Sender bestrebt sein, durch ihre Rundfunksender wechselseitig Übertragungen aus den Programmen der Sender des anderen Staates zu vermitteln und von Fall zu Fall Vorträge über die Geschichte, Literatur, bildende Kunst, Musik und Volkskultur sowie über die für den Fremdenverkehr wichtigen Gegenden des anderen Landes zu veranstalten.

Artikel XX.

Die für die Durchführung des Abkommens zuständigen amtlichen Stellen jedes Landes werden sich dafür einsetzen, dass durch Devisenschwierigkeiten Störungen in der Durchführung dieses Abkommens nicht eintreten.

XXI. Cikk.

Abból a célból, hogy a jelen egyezmény szellemében a kölcsönös szellemi és kulturális kapcsolatok kimélyítése és előmozdítása megvalósuljon, a lehető legsürgősebben magyarnémet vegyes bizottság fog alakíttatni, amelynek hivatása, hogy az ezen egyezmény rendelkezéseinek végrehajtását mindegyik országnak a végrehajtásra illetékes hivatalos szerveivel való állandó érintkezés útján biztosítsa.

A vegyes bizottság két, mindegyik ország részére külön alakított kormánybizottságból áll, melyek egyikének székhelye Budapest, a másikéna Berlin. A kormánybizottságok mindegyikének elnöke az ország közoktatásügyi minisztere, vagy az általa megbízott személy. A kormánybizottságot egyébként a magyar-német kultúrkapcsolatokban érdekelt hivatalos szervek képviselőiből kell összeállítani. A két kormány mielőbb közölni fogja egymással a bizottságok tagjainak névsorát.

A vegyes bizottság, függetlenül a kormánybizottságok üléseitől, évenként legalább egyszer előzetes megállapodás után összeül váltakozva Magyarországon és Németországban.

XXII. Cikk.

A jelen egyezmény meg fog erősíttetni. A megerősítési okiratok a lehető legrövidebb időn belül Budapesten fognak kicseréltetni.

Az egyezmény a megerősítési okiratok kicserélését követő 30. napon lép életbe.

XXIII. Cikk.

A jelen egyezmény időbeli korlátozás nélkül köttetik ; mindazonáltal a Magas Szerződő Felek bármelyike felmondhatja. Felmondás esetén annak kézhezvételétől számított hatodik hónap elteltével az egyezmény hatályát veszti.

Ennek hitelül a meghatalmazottak a jelen egyezményt aláírták és pecsétjükkel ellátták.

Készült két eredeti példányban magyar és német nyelven azzal, hogy mindkét szövegnek ugyanaz az érvénye van.

BERLIN, 1936. május hó 28-án.

HÓMAN Bálint, s. k.

Bernhard RUST, s. k.

Josef GOEBBELS, s. k.

Artikel XXI.

Um im Geiste dieses Abkommens die Vertiefung und Förderung der gegenseitigen geistigen und kulturellen Beziehungen zu verwirklichen, wird mit tunlichster Beschleunigung ein gemischter deutsch-ungarischer Ausschuss gebildet, dem es obliegt, die Durchführung der in diesem Abkommen vereinbarten Massnahmen durch ständige Fühlungnahme mit den für die Durchführung jeweils zuständigen amtlichen Stellen jedes Landes sicherzustellen.

Der gemischte Ausschuss setzt sich aus zwei, für jedes Land besonders gebildeten, Regierungsausschüssen zusammen, von denen der eine seinen Sitz in Berlin, der andere in Budapest hat. Den Vorsitz in jedem dieser Regierungsausschüsse führt der Unterrichtsminister seines Landes oder eine von diesem beauftragte Persönlichkeit. Er setzt sich im übrigen aus Mitgliedern der an den deutsch-ungarischen Kulturbeziehungen interessierten amtlichen Stellen zusammen. Die beiden Regierungen werden sich die Mitglieder der Ausschüsse alsbald mitteilen.

Unabhängig von den Sitzungen der Regierungsausschüsse wird der gemischte Ausschuss sich mindestens einmal im Jahr nach vorheriger Vereinbarung abwechselnd in Deutschland und in Ungarn versammeln.

Artikel XXII.

Das vorliegende Abkommen soll ratifiziert werden. Die Ratifikationsurkunden werden alsbald in Budapest ausgetauscht werden.

Das Abkommen wird am 30. Tage nach Austausch der Ratifikationsurkunden in Kraft treten.

Artikel XXIII.

Das vorliegende Abkommen wird ohne zeitliche Begrenzung abgeschlossen. Es kann durch jeden der Hohen Vertragsschliessenden Teile gekündigt werden. Durch die Kündigung wird das Abkommen nach Ablauf des sechsten Monats nach deren Notifizierung ausser Kraft treten.

Zu Urkund dessen haben die Bevollmächtigten das vorliegende Abkommen unterzeichnet und mit ihren Siegeln versehen.

Ausgefertigt in doppelter Urschrift in deutscher und ungarischer Sprache mit der Massgabe, dass beide Texte die gleiche Geltung haben.

BERLIN, den 28. Mai 1936.

Bernhard RUST, *m. p.*

Josef GOEBBELS, *m. p.*

HÓMAN Bálint, *m. p.*